

İzlençe (Syllabus)

Dersin Adı:	Toplumsal Değişim ve Türkiye Sineması	Toplam Ders Saati:	28 saat çevrimiçi ders, 152 saat bağımsız çalışma
Eğitmen:	Gülengül Altıntaş	Haftalık Ders Saati:	2 saat, Perşembe, 13:00 - 15:00 (CEST) / 14:00 - 16:00 (TSI)
Dil:	Türkçe		
Ev Sahibi Kurum:	Tiyatro Çalışmaları Enstitüsü, Ludwig-Maximilians-Universität München	Sertifika Sağlayan:	LMU München (6 AKTS)

Ders Tanıtımı

Bu ders kapsamında Türkiye Sineması, Türkiye toplumunda modern yaşam biçimlerinin yaygınlaşmasına ivme katan bir pratik olarak ele alınacak ve Cumhuriyetin doğuşundan günümüze, ülke sinemasının tarihi Türkiye'deki sosyal ve politik değişimin evreleriyle koşut bir şekilde incelenecektir. 1950'den 1980'lere uzanan ve altın yıllarında ortalama 200 film üretilip ülkenin en ücra köşelerine kadar izleyiciyle buluşan Yeşilçam Sineması ve izleyicisi dersin merkezinde yer alacak. İzleyicilerle yapılacak ve katılımcıların yürüteceği sözlü tarih araştırmaları, ders kapsamında sinema tarihinin öznesi olan izleyicilerin gündelik yaşamlarının yerli filmler ve Türkiye sinemasındaki çeşitli tür ve anlatım olanaklarından nasıl etkilendiğini açığa çıkarmak için gerçekleştirilecektir. Dersin ana çerçevesi Türkiye modernitesi olup modernleşme süreçlerinde sinemanın toplumsal ve politik değişimden nasıl etkilendiği ve hangi etkilerde bulunduğu üzerine yapılacak film gösterimleri ve tartışmalar dersin ana izleğini oluşturacaktır.

Öğrenim Amaçları

Aşağıdaki konulara genel bir bakış sağlamak:

- Türkiye sinemasının farklı dönemleri ve bu dönemlerdeki içerik üretimleri
- Cumhuriyet tarihi boyunca sosyal değişim ve sinemanın ilişkisi

- Sinemaya gitme alışkanlıklarının sosyal ve politik unsurlardan etkilenme biçimleri ve bunun sonucu olarak bu değişimin film üretimi süreçlerini etkileme biçimleri

Dersi başarıyla tamamlayan katılımcıların kazanımları:

- Belli bir sosyal bağlam içerisinde film analiz yeteneklerini geliştirmek
- Sözlü tarih araştırma yöntemleri üzerine genel bilgi edinmek
- Türkiye'nin sosyal tarihi üzerine katılımcıların kavrayış ve anlayışını geliştirmek

Dersin Gereklilikleri

Ders unsurları şunları içerir:

- Haftalık 2 Saat Uzunluğundaki Dersler
- Sınıf içi Film Gösterimleri
- Haftalık Okumalar
- Ders Ödevleri Üzerine Sunumlar

Dersin final notu aşağıdaki unsurlara göre belirlenecektir:

- Sözlü Tarih Araştırma Ödevi %30
- Essay (Yazı) Ödevi %30
- Sunumlar %15 + %15
- Derse Katılım %10

Ödev 1 – Sözlü Tarih Araştırma Ödevi: Bu ödev kapsamında katılımcılardan 65 yaş ve üzeri Türkiye sineması izleyicileriyle bir sözlü tarih mülakatı yapmaları beklenmektedir. Bu sözlü tarih çalışması için kullanılacak yöntemler katılımcılara derste tanıtılacaktır.

Ödev 2 – Essay (Yazı): Bu ödev kapsamında katılımcılardan kendi seçtikleri bir konu üzerine 5 sayfa uzunluğunda bir *essay* yazmaları beklenmektedir. Konu örnekleri derste katılımcılara sunulacaktır.

Ödev 3 – Sunumlar

1.Sunum: Sözlü tarih araştırma ödevi (Ödev 1) ve izlenimlerin ders içi paylaşımı yapılacaktır. (5. Hafta ve 8. Hafta)

2.Sunum: *Essay* ödevinin (Ödev 2) sınıf içi sunum ve tartışması yapılacaktır. (14. Hafta)

Dersin Ana Hatları / Ders Programı:

Hafta 1	<p><u>Derse ve Dersin Gerekliliklerine Giriş:</u></p> <p>Gösterim: Dilek Aydın – Ziyaret; Çiçek Kahraman – Bütün Mahalleli Duysun; Zeyno Pekünlü - Man to Man</p> <p>Tartışma konusu: Sosyal bir olay olarak sinema – Sinemanın ‘hikayesini’ yazmak</p>
Hafta 2	<p><u>Cumhuriyet Öncesi Dönem: Osmanlı’da “Seyir Habitusu”</u></p> <p>Gösterim: <i>Despina</i>, <i>Sultan V. Reşat</i> (Manaki Kardeşler), <i>Bican Efendi Vekilharç</i> (Şadi Karagözoğlu, 1917), <i>Binnaz</i> (Ahmet Fehim, 1919)</p> <p>Okuma: Sinemanın İstanbul’da İlk Yılları, Nezh Erdoğan, İletişim Yayınları.</p>
Hafta 3	<p><u>İlk Yıllardan Savaş-sonrası Geçiş Dönemi: Ulus İnşası ve Sinema (1940lar)</u></p> <p>Gösterim: <i>Bir Millet Uyanıyor</i> (Muhsin Ertuğrul, 1932), <i>Aysel Bataklı Damın Kızı</i> (Muhsin Ertuğrul, 1935), <i>Şehvet Kurbanı</i> (Muhsin Ertuğrul,, 1940); <i>Taş Parçası</i> (Faruk Kenç, 1939) <i>Vurun Kahpeye</i> (Lütfi Ö. Akad, 1949)</p> <p>Okuma: Cumhuriyet’in Kültür Politikası ve Sanat, Nilüfer Öndin, <i>Sanat Dünyamız No:89</i>; <i>Cinema in Turkey: A New Critical History</i>, Savaş Arslan (pp. 23-62)</p>
Hafta 4	<p><u>Erken Yeşilçam: Yeni bir Dilin İmkanları (1950lar)</u></p> <p>Gösterim: <i>Kanun Namına</i> (Lütfi Ö. Akad, 1952), <i>Yalnızlar Rihtımı</i> (Lütfi Ö. Akad, 1959), <i>Nilgün</i> (Münir Hayrettin Egeli, 1954)</p> <p>Okuma: Sinemacılar Dönemi (1952-1963), Alim Şerif Onaran, <i>Türk Sineması 1</i>, Kitle Yayınları (pp. 53-103)</p>

Hafta 5	<p>1. Ödev İçin Sözlü Tarih Araştırma Methodlarına Giriş</p>
Hafta 6	<p><u>Melodram ve Ulusal Kimlik (1960lar)</u></p> <p>Gösterim: <i>Kezban</i> (Arşavir Alyanak, 1963/Orhan Aksoy, 1968), <i>Şoför Nebahat</i> (Metin Erksan, 1960); <i>Kezban</i> (Arşavir Alyanak, 1963/Orhan Aksoy, 1968), <i>Şoför Nebahat</i> (Metin Erksan, 1960)</p> <p>Okuma: Ulusal Kimlik, Kolonyal Söylem ve Yeşilçam Melodramı, Nezih Erdoğan, Toplum ve Bilim, No:7, Eylül 1995</p>
Hafta 7	<p><u>Şehir, Direnis, ve Gerçekçi Melodram (1960lardan 1970lere)</u></p> <p>Gösterim: <i>Karanlıkta Uyananlar</i> (Ertem Göreç, 1964) <i>Gurbet Kuşları</i> (Halit Refiğ, 1964), <i>Acı Hayat</i> (Metin Erksan, 1962) <i>Vesikalı Yarım</i> (Lütfi Ö. Akad, 1968)</p> <p>Okuma: 60'ların Türkiye Sineması, ed. Berke Göl & Zeynep Dadak, Antalya Film Festivali Yayınları, 2010</p>
Hafta 8	<p>1. Ödevin Teslim Tarihi – Sözlü Tarih Araştırmalarının Sınıf içi Sunumları</p>
Hafta 9	<p><u>Sınıf, Erkeklik ve Gerçekçi Sinema (1970ler)</u></p> <p>Gösterim: <i>Umut</i> (Yılmaz Güney, 1970); <i>Cemil</i> (Melih Gülgen, 1975); <i>Seyyit Han</i> (Yılmaz Güney, 1968), <i>Umutsuzlar</i> (Yılmaz Güney, 1971), <i>Gelin</i> (Lütfi Akad, 1973)</p> <p>Okuma: 70'lerin Türkiye Sineması, ed. Zeynep Dadak&Berke Göl, Antalya Film Festivali Yayınları, 2011</p> <p>Essay konuları kararlaştırılmalı. Katılımcılar essay ödevlerine odaklanmalı.</p>

Hafta 10Kopya Kültürü: Yeniden-yapımlar ve Yeşilçam Döneminde Tür Sineması

Gösterim: *Motör: Kopya Kültürü ve Popüler Türk Sineması* (Cem Kaya, 2015)

İlave Filmler : *Killing İstanbulda* (Yılmaz Atadeniz, 1967), *Turist Ömer Uzay Yolunda* (Hulki Saner, 1973), *İntikam Meleği/ Kadın Hamlet* (Metin Erksan, 1976)

Hafta 11Darbeden Sonra: Sinema ve Kültürel Arkaplan – Baskı Dönemi ve Çeşitlilik

Gösterim: *Kırk Bir Aşk Hikayesi* (Ömer Kavur, 1981), *Şöhretin Sonu* (Orhan Aksoy, 1981); *Yol* (Şerif Gören, 1981), *Anayurt Otel* (Ömer Kavur, 1987), *Beyoğlu'nun Arka Yakası* (Şerif Gören, 1987), *Ses* (Zeki Ökten, 1986)

Okuma: Seksenlerin Türk Sinemasına Bir Bakış, Övgü Gökçe, Türk Sinemasında Yeni Yönelimler; 1980 Sonrası Türk Sineması, Tuğrul Eryılmaz, Türkiye Ansiklopedisi, No:14

Hafta 12Yeni Türkiye Sineması: İstanbul ve Taşra

Gösterim: *Masumiyet* (Zeki Demirkubuz, 1997), *Duvara Karşı* (Fatih Akın, 2004), *Neredesin Firuze* (Ezel Akay, 2004), *Küçük Kıyamet* (Taylan Kardeşler, 2006), *Uzak İhtimal* (Mahmut Fazıl Coşkun, 2009), *Çoğunluk* (Seren Yüce, 2010), *Saç* (Tayfun Pirselimoglu, 2011); *Bir Zamanlar Anadolu'da* (Nuri Bilge Ceylan, 2011)

Okuma: Açılım/Açmaz: Yeni İstanbul İmgesi, Asuman Süner, Hayalet Ev, pp: 217-252

Hafta 13Türkiye Sinemasında Belgesel ve Direniş

Guest: Can Candan

Gösterim: *Benim Çocuğum* (Can Candan, 2013)

Hafta 14

Toparlama ve Özet –

Essay Teslim & Sınıf içi Sunumlar

Okuma Listesi

Kitaplar:

- Abisel, Nilgün vd. *Çok Tuhaf Çok Tanıdık: Vesikalı Yarım Üzerine*. İstanbul: Metis. 2005.
- Öztürk, Ruken. *Kader: Zeki Demirkubuz*. Ankara: Dost Yayınevi. 2006.
- Arslan, Müjde. der. *Kürt Sineması: Yurtsuzluk, Sınır ve Ölüm*. İstanbul: Agora Kitaplığı. 2009. (Hamid Dabashi ve Devrim Kılıç'ın giriş makaleleri, Ayça Çiftçi makalesi)
- Arslan, Savaş. *Cinema in Turkey. A New Critical History*. Oxford University Press. 2010.
- Arslan, Umut Tümay. *Bu Kabuslar Neden Cemil? Yeşilçam'da Erkeklik ve Mazlumluk*. İstanbul: Metis. 2005.
- Arslan, Umut Tümay. *Mazi Kabrinin Hortlakları*. İstanbul, Metis. 2010.
- Arslan, Umut Tümay. *Bir Kapıdan Gireceksin*. İstanbul, Metis. 2012.
- Balcı, Dilara, *Yeşilçam'da Öteki Olmak Başlangıcından 1980'lere Türkiye Sinemasında Gayrimüslim Temsilleri*, Kolektif Kitap, 2013.
- Bayrakdar, Deniz. *Türk Film Araştırmalarında Yeni Yönelimler*, Bağlam Yayınları. 2001-2015.
- Bora, Tanıl. der. *Taşraya Bakmak*. İstanbul: İletişim, 2005. (Ömer Laçiner ve Tanıl Bora makaleleri, Hasan Ali Toptaş ve Şükrü Argın makaleleri)
- Dadak, Zeynep; Göl, Berke. *70'lerin Türk Sineması*, AKSAV Yayınları, 2010.
- Duruel-Erkılıç Senem, *Türk Sinemasında Tarih ve Bellek*, De ki Yayınları, 2014.
- Güneş, Aslı; Süalp, Z. Tül Akbal. Der. *Taşrada Var Bir Zaman*, İstanbul: Çitlembik Yayınları. 2011.
- Gürbilek, Nurdan. *Kötü Çocuk Türk*. İstanbul: Metis. 2009.
- Gürbilek, Nurdan. *Vitrinde Yaşamak: 1980'lerin Kültürel İklimi*. İstanbul: Metis. 2009.
- Maktav, Hilmi. *Türkiye Sinemasında Tarih ve Siyaset*, Agora Kitaplığı, 2013. - Pekerman, Serazer. *Film Dilinde Mahrem*. İstanbul: Metis. 2012
- Yücel, Fırat. der. *Reha Erdem Sineması: Aşk ve İsyan*. İstanbul: Çitlembik Yayınevi. 2009.
- Scognamillo, Giovanni. *Türk Sinema Tarihi*, İstanbul: Kabalcı Yayınları. 2003.
- Sönmez, Sevcan. *Filmlerle Hatırlamak: Toplumsal Travmaların Sinemada Temsil Edilişi*, İstanbul: Metis, 2015.

- Stokes, Martin. *Aşk Cumhuriyeti – Türk Popüler Müziğinde Kültürel Mahrem*, Koç Üniversitesi Yayınları, 2012.
- Suner, Asuman. *Hayalet Ev: Yeni Türk Sinemasında Aidiyet, Kimlik ve Bellek*. İstanbul: Metis, 2006.
- Şasa, Ayşe. *Yeşilçam Günlüğü*, İstanbul: Dergah Yayınları. 1993.
- *Altyazı'nın Gayri Resmi ve Resimli Türkiye Sinema Sözlüğü*, 150. Özel Sayı, 2015.

Makaleler:

- Çetin Erus, Zeynep. 'Film Endüstrisi ve Dağıtım: 1990 sonrasında Türk Sinemasında Dağıtım Sektörü', Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2007, 4: 4.
- Çiftçi, Ayça. 'Kürt Meselesini Filmlerle Konuşmak', Altyazı Aylık Sinema Dergisi, Kasım 2012, 122.
- Gürata, Ahmet. '2000'li Yıllarda Sinemaya Bir Bakış', Sinecine, 2010, 1:1
- Ertür, Başak ve Lebow, Alisa. 'Şöhretin Sonu: Bülent Ersoy'un Kanunla İmtihanı', *Cinsellik Muamması Türkiye'de Queer Kültür ve Muhalefet*. İstanbul: Metis. 2012
- Erdoğan, Nezih. 'Ulusal Kimlik, Kolonyal Söylem ve Yeşilçam Melodramı', Toplum ve Bilim, 1995, 67.
- Özgüven, Fatih. 'Türk Sineması ve Biz: Çamlıcadaki Eniştemiz' Türk Film Araştırmalarında Yeni Yönelimler 1, Bağlam Yayıncılık, 2000.
- Sarıkartal, Çetin. 'Kasılan Beden, Kısılan Ses: Melodram, Star Sistemi ve Hülya Koçyiğit'in Ataerkil Sisteme Haddini Aşan Cevabı', Toplum ve Bilim, 2002, 94.